

ИНСТРУКЦИЯ
ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА ПЕЩЕРНЯЦИ ПРИ ПРОНИКВАНЕ В ПРИЛЕПНИ ПЕЩЕРИ
ПРЕЗ ЗИМНИЯ ПЕРИОД
(1 декември - 31 март)

България е една от малкото страни в Европа, която все още притежава уникално високо разнообразие на прилепи. От установените в границите на континента 35 вида, у нас са известни 33 вида. От тях поне 10 вида се размножават, зимуват и живеят само в пещери.

Прилепите са единствените бозайници, които образуват огромни колонии, чиято численост в България по време на зимуване може да достигне до над 60 000 екземпляра само в една пещера!

Във връзка с планирането и провеждането на организирани мероприятия от календара на БФСп и на клубовете по места през зимния период от 1 декември 2010 до 31 март 2011 г., ЦИЗП обръща внимание че:

1. В пещерите изброени в Приложение 1 зимуват от няколкостотин до над 60 000 прилепа. Тези пещери са включени в НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

<http://chm.moew.government.bg/iaos/> и в тях се провеждат ежегодни сезонни наблюдения на състоянието и числеността на колониите.

2. Всяко влизане през зимата, дори и на един човек води до частично или пълно събуждане на прилепите. От състояние на хибернация те физиологично повишават скоростта на обмяната си като по този начин изразходват много енергия. Няколко събуждания през зимата са достатъчни за преждевременно привършване на натрупаните резерви и в много от случаите води до масова смърт на екземпляри от колониите, които просто не могат до доживеят до пролетта!

3. Провеждането на организирани мероприятия (тренировъчни лагери, проучвателни експедиции, картиране и т.н.) в тези прилепните пещери през зимата е твърде рисковано за оцеляването на видовете и е категорично в противоречие със законите, които ги защитават.

4. Допустимо е извършването на прониквания от групи до 3 човека при спазване на следните мерки:

- Възможно най-къс престой в залите и галериите, в които има струпване на повече от 10 екз.
- Минимални нива на шума. Комуникацията да става с шепнене и знаци.
- Прилепите не се пипат с ръка, не се осветяват отблизо, не се закачат с инвентара.
- Допуска се фотографиране с документална цел. Снимките да се изпращат в ЦИЗП.
- Фотосесии над 2 мин и повече от 5 блика на светкавицата със сигурност ще раздразнят прилепите и ще доведе до тяхното активизиране и събуждане.

Апелираме към пещерните клубове членуващи в БЪЛГАРСКАТА ФЕДЕРАЦИЯ ПО СПЕЛЕОЛОГИЯ и всички организирани и неорганизиран пещерняци да не планират и осъществяват прояви и прониквания в пещерите зимовища на прилепни колонии посочени в Приложение 1!

В периода от 1 декември до 31 март, значимите пещери трябва да се изключват от проявите, а проникването в тях през всички останали сезони трябва да става с повишена загриженост и отговорност.

ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Всички видове прилепи в България са строго защитени от ЗАКОНА ЗА БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ (ЗБР) (Приложение № 2 и 3).

В заповедта за обявяване на защитена местност или природна забележителност по силата на ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ изрично се забранява влизането в прилепните пещери по време на размножаването и зимуването, както и всички дейности, които безпокоят или прогонват прилепите.

РИОСВ/МОСВ периодично само припомнят ограниченията, които са в сила още от публикуването на заповедта за защита.

Според ТАРИФАТА ЗА ОБЕЗЩЕТЕНИЕ ПРИ НАНЕСЕНИ ЩЕТИ НА РАСТИТЕЛНИ И ЖИВОТИНСКИ ВИДОВЕ, ВКЛЮЧЕНИ В ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 НА ЗБР, "за щетите нанесени на растителни и животински видове, виновните лица заплащат обезщетение в размер съгласно Приложения № 1 и 2" (50 лв за всеки прилеп). ЩЕТА по

смисъла на тарифата е "нараняването, осакатяването или убиването на екземпляри или отнемането им от природата; унищожаването или вземането на яйца и разрушаването на гнезда".

ВАЖНО ДА СЕ ЗНАЕ

На основание Чл. 49, ал. 1, т. 1 от ЗАКОНА ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ и по силата на Наредба № 8 (Обн. ДВ бр. 4/16.01.2004 г.) за реда и условията за издаване на разрешителни за изключения от забраните, въведени от ЗБР за животинските и растителни видове от Приложения № 3 и 4 и за използване на неселективни уреди, средства и методи за улавяне и убиване от Приложение № 5, всички, които се занимават с изследване на прилепи и имат пряк контакт с тях, трябва да притежават актуално разрешително издадено от МОСВ.

Разрешителните са срочни и се издават за конкретни лица (физически или юридически) и за точно определени територии от страната. В този документ се определят видовете, броят на екземплярите, времето и мястото, уредите, средствата и методите, начинът за разпореждане с екземплярите и други условия, при които се допуска изключението, както и органът или лицето, натоварено отговорно да осъществява контрола по спазването на условията.

КАК ДА ПОМОГНЕМ?

▪ Ако установите наличие на голяма прилепна колония (над 100 екземпляра) в пещера, която не е изброена в Приложение 1, подайте сигнал до ЦИЗП по електронната поща с данни за пещерата, дата на наблюдението и по възможност изпратете далечни и близки снимки на колонията или отделни екземпляри.

▪ Ако установите вандалски прояви или масова смърт на прилепи сигнализирайте в ЦИЗП.

▪ Ако намерите опръстенен прилеп- запишете (или снимайте в макро-режим) номера без да сваляте пръстена и го съобщете електронно в ЦИЗП. Желателно е и снимка на екземпляра.

▪ Ако намерите прясно умрял прилеп може да го съберете в бурканче със спирт (или друг фиксатор).

Черепи, кости и мумифицирани екземпляри може да събирате в кутийки. Всички събрани образци се етикетират надлежно и се носят в НПМ.

ЗА КОНТАКТИ

ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ И ЗАЩИТА НА ПРИЛЕПИТЕ

Национален природонаучен музей – БАН

бул. Цар Освободител № 1, София 1000

<http://nmnhs.com/>

ел. поща: Боян Петров- координатор на ЦИЗП

boyanpp@gmail.com

Инструкцията е изготвена от Боян Петров (ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ И ЗАЩИТА НА ПРИЛЕПИТЕ към НПМ-БАН) по молба на Алексей Жалов (БФСП).

Данните в инструкцията са актуални към 20.12.2010 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: Списък на пещери с най-голяма численост на прилепите през зимния период

В **болд** са означени пещерите с най-големи зимни колонии по данни от 2009-2010 г!

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: Списък на пещери с най-голяма численост на прилепите през зимния период

В **болд** са означени пещерите с най-големи зимни колонии по данни от 2009-2010 г!

Име на обект	Селище	Област	Ограничение за проникване	Значимост
1. Айна ини	Рибино	Кърджали	Зима/лято	европейска
2. Андъка	Дряново	Габрово	Зима	национална
3. Бачо Киро	Дряново	Габрово	Зима	национална
4. Братановата пещера	Бръшлян	Бургас	Зима	национална
5. Водни Печ	Горна Лука	Монтана	Зима	национална
6. Въркан	Цар Петрово	Видин	Зима/лято	европейска
7. Гаргина дупка	Мостово	Пловдив	Зима/лято	национална
8. Голяшката минна галерия	Голак	София	Зима/лято	европейска
9. Голямата въпа	Стоилово	Бургас	Зима	европейска
10.Голямата Микренска пещера	Микре	Ловеч	Зима/лято	национална
11.Гъбарника	Красен	Русе	Зима/лято	европейска
12.Деветашката пещера	Деветаци	Ловеч	Зима/лято	международна
13.Пролязката пещера	Проляз	Търговище	Зима/лято	национална
14.Дяволското гърло	Триград	Смолян	Зима	международна
15.Еленина дупка	Бяла вода	Бургас	Зима/лято	национална
16.Еменската пещера	Емен	Велико Търново	Зима/лято	европейска
17.Зандана	Шумен	Шумен	Зима/лято	национална
18.Иванова вода	Добростан	Пловдив	Зима/лято	международна
19.Калето	Младежко	Бургас	Зима	национална
20.Кална мътница	Бели Извор	Враца	Зима/лято	европейска
21.Водната	Липница	София	Зима/лято	национална
22.Ледницата	Котел	Сливен	Зима/лято	национална
23.Лястовицата	Гложене	Ловеч	Зима/лято	национална
24.Магурата	Рабиша	Монтана	Зима/лято	национална
25.Мандрата	Чавдарци	Ловеч	Зима/лято	национална
26.Мишин камък	Горна Лука	Монтана	Зима	национална
27.Моровица	Гложене	Ловеч	Зима/лято	национална
28.Орлова чука	Пепелина	Русе	Зима/лято	международна
29.Орловата пещера	Котел	Сливен	Зима/лято	национална
30.Парниците	Бежаново	Ловеч	Зима/лято	международна
31.Понора	Чирен	Враца	Зима/лято	национална
32.Самара	Рибино	Кърджали	Зима/лято	европейска
33.Серапионовата пещера	Черепиш	Враца	Зима/лято	национална
34.Суббатъ	Котел	Сливен	Зима	национална
35.Сухите Печове	Орещец	Видин	Зима/лято	национална
36.Троевратица	Карлуково	Ловеч	Зима/лято	национална
37.Урушка Маара	Крушуна	Ловеч	Зима/лято	национална
38.Хайдушката пещера	Девенци	Плевен	Зима/лято	национална